

Obsah

1	Epidemiologie nádorů hlavy a krku	17
	<i>Ladislav Dušek, Jan Mužík, Michal Uher, Jana Koptíková, Jitka Abrahámová</i>	
1.1	Zdroje dat o epidemiologii nádorů hlavy a krku v ČR	17
1.2	Epidemiologie zhoubných nádorů hlavy a krku v ČR	18
1.3	Hodnocení včasného zachytu nádorů hlavy a krku podle dat NOR ČR	22
1.4	Nádory hlavy a krku jako další primární nádor u téhož pacienta	25
1.5	Epidemiologie zhoubných nádorů hlavy a krku v mezinárodním srovnání	27
2	Molekulární patologie nádorů hlavy a krku	28
	<i>Ondřej Slabý, Jakub Ondráček, Marek Slávik</i>	
2.1	Modely kancerogeneze u nádorů hlavy a krku	29
2.2	Klíčové biologické procesy a signální dráhy v molekulární patologii nádorů hlavy a krku	32
2.3	Biomarkery a jejich klinické využití	38
3	Rizikové faktory a význam virů v patogenezi zhoubných nádorů hlavy a krku	40
	<i>Hana Binková</i>	
3.1	Kouření	40
3.2	Alkohol	41
3.3	Viry	41
3.4	Fyzikální faktory	45
3.5	Profesionální vlivy	45
3.6	Dietní faktory	46
3.7	Genetické faktory	46
3.8	Hygiena dutiny ústní	47
3.9	Imunosupresivní léčba, imunodeficientní stavy	47
3.10	Další rizikové faktory	47
3.11	Socioekonomický stav	47
4	Diagnostika maligních nádorů hlavy a krku, určení klinického stadia onemocnění	50
	<i>Zuzana Horáková, Marta Pažourková, Pavla Urbánková</i>	
4.1	Diagnostika primárního nádoru	53
4.2	Diagnostika uzlinových metastáz	57

5	Obecné zásady chirurgické léčby zhoubných nádorů hlavy a krku	60
	<i>Pavel Smilek</i>	
5.1	Chirurgická léčba s kurativním záměrem	60
5.2	Paliativní a podpůrná chirurgická léčba	63
5.3	Pokroky v chirurgické léčbě	64
5.4	Mezioborová spolupráce a strategie léčby zhoubných nádorů hlavy a krku	66
6	Systémová léčba zhoubných nádorů hlavy a krku	68
	<i>Petr Burkoň</i>	
6.1	Přehled indikací cytostatické léčby u nádorů hlavy a krku	69
6.2	Konkomitantní chemoradioterapie	69
6.3	Pooperační chemoradioterapie	71
6.4	Indukční chemoterapie	71
6.5	Cílená/biologická léčba	72
6.6	Paliativní chemoterapie	73
6.7	Chemoradioterapie nádorů nosohltanu	73
7	Radioterapie zhoubných nádorů hlavy a krku	77
	<i>Tomáš Novotný, Pavel Šlampa</i>	
7.1	Historie a současnost radioterapie nádorů hlavy a krku	77
7.2	Základy radiobiologie	78
7.3	Rozdělení radioterapie podle léčebného záměru	78
7.4	Konkomitantní chemoradioterapie, biologická léčba	79
7.5	Rozdělení radioterapie podle polohy zdroje záření	79
7.6	Techniky radioterapie	81
7.7	Příprava před radioterapií	83
7.8	Plánování radioterapie	83
7.9	Dávky záření a frakcionace	84
7.10	Toxicita radioterapie	86
7.11	Sledování po terapii	87
7.12	Reiradiace	88
8	Kvalita života pacientů s nádory hlavy a krku a funkční rehabilitace	89
	<i>Jan Rottenberg</i>	
8.1	Objektivní změny kvality života onkologicky nemocných	89
8.2	Kvantifikace změn kvality života, performance status	92
8.3	Subjektivní hledisko kvality života onkologicky nemocných, etické hranice onkologické léčby	93
8.4	Kvalita života pacientů a její využití v ekonometrii zdravotní péče	95

9	Nutriční podpora a zajištění výživy u nemocných se zhoubnými nádory hlavy a krku	99
	<i>Pavla Urbánková, Libor Urbánek</i>	
9.1	Syndrom nádorové kachexie	99
9.2	Zhodnocení stavu výživy	100
9.3	Nutriční rozvaha	100
9.4	Zajištění nutričního přístupu	100
9.5	Potřeba energie a základních substrátů	102
9.6	Formy nutriční podpory	102
10	Prevence a dispenzarizace	105
	<i>Zuzana Horáková</i>	
10.1	Primární prevence	105
10.2	Sekundární prevence	107
10.3	Terciární prevence	108
10.4	Kvartérní prevence	109
10.5	Dispenzarizace	109
11	Zhoubné nádory nosní dutiny a vedlejších dutin nosních	112
	<i>Pavel Smílek, Tomáš Novotný</i>	
11.1	Klinická anatomie	112
11.2	Histologická skladba nádorů nosu a paranazálních dutin	113
11.3	Klinický obraz	115
11.4	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	116
11.5	Chirurgická léčba	116
11.6	Nechirurgická léčba	123
11.7	Prognóza a další sledování	125
12	Zhoubné nádory nosohltanu	127
	<i>Jana Neuwirthová, Tomáš Novotný</i>	
12.1	Anatomické poznámky	127
12.2	Histologická skladba	127
12.3	Klinický obraz	128
12.4	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	132
12.5	Chirurgická léčba	133
12.6	Nechirurgická léčba	134
12.7	Prognóza a další sledování	136
13	Zhoubné nádory dutiny ústní a orofaryngu	139
	<i>Hana Binková, Renata Červená</i>	
13.1	Klinická anatomie, lokalizace a sublokalizace podle TNM	139
13.2	Histologická skladba a proces kancerogeneze	142
13.3	Klinický obraz	144

13.4	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	144
13.5	Chirurgická léčba	146
13.6	Nechirurgická léčba	156
13.7	Zvláštnosti HPV pozitivních orofaryngeálních SCC	158
13.8	Prognóza a další sledování	159
14	Zhoubné nádory hypofaryngu	161
	<i>Jan Rottenberg, Renata Červená</i>	
14.1	Anatomie, histologická stavba	161
14.2	Klinický obraz	163
14.3	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	163
14.4	Chirurgická léčba karcinomu hypofaryngu	165
14.5	Nechirurgická léčba	168
14.6	Léčebné protokoly a jejich indikace	170
14.7	Prognóza a další sledování	171
15	Zhoubné nádory hrtanu	173
	<i>Břetislav Gál, Marek Slávik, Petr Matoušek</i>	
15.1	Anatomické poznámky	173
15.2	Histologická skladba	175
15.3	Klinický obraz	176
15.4	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	176
15.5	Chirurgická léčba	178
15.6	Nechirurgická léčba	183
15.7	Náhradní hlasové mechanismy po totální laryngektomii	184
15.8	Prognóza a další sledování	186
16	Spádový lymfatický systém na krku, metastázy a jejich léčba ..	188
	<i>Zuzana Horáková, Pavla Urbánková, Eva Tóthová, Marek Slávik</i>	
16.1	Anatomické poznámky	188
16.2	Chirurgická léčba metastáz do krčních uzlin	191
16.3	Postup při neznámém primárním nádorovém ložisku	197
16.4	Nechirurgická léčba krčních uzlinových metastáz	199
16.5	Prognóza a další sledování	200
17	Nádory slinných žláz	203
	<i>Břetislav Gál, Renata Červená</i>	
17.1	Anatomické poznámky	203
17.2	Základní diagnostické postupy a TNM klasifikace	204
17.3	Chirurgická léčba nádorů slinných žláz	207
17.4	Nechirurgická léčba	209
17.5	Prognóza a sledování	211

18	Zhoubné nádory kůže hlavy a krku	215
	<i>Pavel Šlampa</i>	
18.1	Nemelanomové kožní nádory	215
18.2	Léčebná strategie	216
18.3	Maligní melanom	219
18.4	Radioterapie	221
19	Chirurgická léčba kožních nádorů hlavy a krku	224
	<i>Igor Stupka</i>	
19.1	Odstranění nádoru excizí a přímou suturou	224
19.2	Odstranění nádorů excizí a krytí defektu kožním transplantátem	225
19.3	Krytí defektu místním posunem tkání	227
19.4	Laloky vzdálené	232
	Souhrn	241
	Summary	243
	Seznam zkratk	245
	Rejstřík	249
	Autoři	253